

ESCOLA DE FORMACIÓ XAVIER SOTO
EL FUTUR DE LA CONSTITUCIÓ EUROPEA
(Cornellà de Llobregat, 22 de març de 2005)

La **intervenció** de la Maria Badia no girarà tant entorn la qüestió del futur de la Constitució Europea, sinó entorn del **futur de la pròpia Unió Europea, com a actor internacional i com a espai de governança regional global.**

Introducció

La Constitució Europea, des que va ser signada el mes d'octubre de 2004 pel conjunt de caps d'Estat i de govern a Roma, ha de ser aprovada per tots els Estats membres ja sigui via ratificació dels parlaments nacionals, ja sigui via referèndum allà on se celebren. **Si abans de l'1 de novembre de 2005, tots els països membres de la Unió Europea haguessin donat el seu consentiment al text constitucional, la Constitució entraria en vigor en aquell moment.**

(Si no s'aconsegueix un recolzament unànim abans de l'1 de novembre de 2006, aleshores el Tractat hauria d'entrar en vigor el primer dia del segon mes següent al del dipòsit del darrer país signatari. I, si transcorreguts dos anys des de la signatura del Tractat constitucional - octubre de 2006-, les 4/5 parts dels països de la Unió haguessin ratificat la Constitució, però un o més Estats encara no ho hagués fet, aleshores es remetria la qüestió al Consell Europeu.)

Suposant, com és d'esperar -o almenys és el que els i les socialistes i també la majoria de catalans i dels espanyols desitgem-, que aquesta aprovació i entrada en vigor es produeixi el novembre de 2006, podem **demanar-nos què té davant aleshores la Unió Europea i com pot contribuir aquesta Constitució a afrontar els nostres reptes o, fins i tot, què podria passar si la Constitució no fos aprovada, és a dir, com això ens afectaria.**

En primer lloc, **què tenim a davant a mig termini a la Unió Europea?**

- A nivell intern:

- Revisió a mig termini (2005-6) i culminació dels objectius de l'**Estratègia de Lisboa (2010)**, per esdevenir l'**economia del coneixement més competitiva i dinàmica del món al 2010, basada en un creixement econòmic sostenible, amb més i millors llocs de treball, i una millor cohesió social.**

- **Ampliacions** de la Unió amb Romania i Bulgària (2007), i desenvolupament de les negociacions d'adhesió amb Croàcia (s'han d'iniciar el 15 de març), i també amb Turquia. L'objectiu aquí és supervisar el compliment dels criteris d'adhesió d'aquests països i articular un sistema comunitari eficaç que permeti governar una Unió que podria aproximar-se als 600 milions d'habitants.

- Necessitat de **millora de la comunicació i la informació en el si de la Unió per tal d'aconseguir una major proximitat als ciutadans**, reconeixent un paper més important a les regions i als municipis, i afavorir el sentiment i la **consciència de ciutadania europea.**

- Consolidació d'un espai de **llibertat, seguretat i justícia**, capaç de gestionar el creixent flux de migracions i afrontar els reptes que les desigualtats generen en termes d'inseguretat, no només militar, sinó també social, civil i de justícia en l'actual panorama mundial.

- A nivell extern:

- **tenir una veu única i més forta en el món** compromesa amb el foment de la democràcia i el respecte dels Drets Humans arreu del món, **capaç d'influir** i d'intervenir en la **resolució de conflictes:** Pròxim Orient i Orient Mitjà, Sud-est Asiàtic, Àfrica subsahariana, etc.

- **mantenir relacions sòlides com a actor amb una sola veu de caràcter polític, econòmic social i cultural** amb els Estats Units, Rússia, Amèrica Llatina, Xina i altres zones d'integració regional com poden ser el MERCOSUR, l'ASEAN, etc.

- **contribuir activament a una governança mundial pacífica i democràtica, capaç d'abordar les qüestions fonamentals per al desenvolupament i per a la seguretat mundial**

(el canvi climàtic, la reforma de les Nacions Unides, la revisió del Tractat de No Proliferaió, la Ronda de Desenvolupament de Doha, els Objectius del Mil·lenni de les Nacions Unides...).

De cadascun **d'aquests punts, deriven moltes altres qüestions que cal tenir en compte.** Entre d'altres:

- les perspectives financeres, que són l'esquelet de les polítiques que s'acaben executant;
- els fons de cohesió i els fons estructurals;
- la reforma de l'agricultura i del sector tèxtil;
- la inversió en noves tecnologies, en educació i en formació, i la supressió d'obstacles burocràtics per millorar la competitivitat;
- l'harmonització dels serveis públics acompanyada d'una convergència de les regulacions i drets socials, i la lluita contra el *dumping* social i medi ambiental; i
- la política comuna d'immigració.

Evidentment, les decisions sobre tots aquestes qüestions estaran determinades per les **majories polítiques** de torn dels diferents països membres de la Unió Europea, per les dificultats -especialment econòmiques-, que alguns d'aquests Estats experimentin (bàsicament els fins ara contribuïdors nets com, per exemple, Alemanya), i també per les **prioritats impulsades per les successives Presidències del Consell** - Regne Unit (segon semestre de 2005), Àustria (primer semestre de 2006), Finlàndia (segon semestre de 2006), etc.-, que poden afectar la direcció del procés d'integració.

En segon lloc, en aquest escenari, **¿què suposaria o com afectaria l'entrada en vigor de la Constitució Europea?** Pot ser la Constitució un estímul? En quin sentit?

- Permetria **avançar en la democratització de la Unió**, ja que incorpora instruments i eines de governança que agilitzen la presa de decisions, afavoreixen l'eficàcia d'una Unió ampliada i ens apropen a l'Europa més pròxima que els i les socialistes desitgem.

o Reconeix el **dret d'iniciativa legislativa popular**, un mecanisme de democràcia directa pel qual almenys un milió de ciutadans de diferents països podrien presentar a la Comissió un "projecte de llei" perquè sigui discutit.

o **Simplifica el sistema actual de presa de decisions en el si de la Unió** (preveu l'**extensió de la votació per majoria qualificada i redueix les àrees que s'hauran de decidir per unanimitat** -que fins ara permetia en molts casos a un Estat membre bloquejar la presa de decisions, i dificultava arribar a acords amb 25 països membres-; **estableix un sistema de ponderació del vot que té en compte la població dels Estats...**).

o **Millora la legitimitat** i l'eficàcia de les institucions comunitàries. **Reforça el Parlament Europeu** -que és el **representant directe dels ciutadans** i de les ciutadanes europees, que podrà elegir el President de la Comissió Europea tenint en compte el resultat de les eleccions-, i crea una presidència estable del Consell Europeu - donant una major coherència i també més força a les prioritats de la Unió en un termini més llarg de temps-.

o Substitueix tots els tractats preexistents; concedeix personalitat jurídica pròpia a la Unió, i **remodela el funcionament de la Unió Europea, adaptant-la a les noves necessitats, i en millora la transparència.**

- Contribuiria a crear un gran espai de **reconeixement, de garantia i de protecció de drets socials**, clau per **avançar en la governança en l'era de la globalització**: igualtat de gènere, protecció dels infants, prohibició de les discriminacions, etc. Un espai que marca com a **objectius socials**:

- o la plena ocupació,
- o la lluita contra l'exclusió social,
- o el desenvolupament sostenible,
- o la justícia social, i
- o l'economia social de mercat.

- **Crearia un Ministeri d'Afers Exteriors**, que seria també vicepresident de la Comissió Europea, presidiria el Consell d'Afers Exteriors i seria recolzat per un **Servei Europeu d'Acció Exterior**.

· **Modernitzaria la política de seguretat**, creant noves possibilitats de flexibilitat i de cooperació en matèria de defensa. Entre d'altres, **una Agència Europea d'Armament** per a la recerca i capacitats militars.

- **Crearia** les condicions perquè s'incorporés al pressupost el **Fons Europeu de Desenvolupament**, i es pogués crear un **Cos Voluntari Europeu d'Ajuda Humanitària**.

En tercer lloc, **quin podria ser el catalitzador de la reforma constitucional?** En quin moment podem preveure que es comenci a parlar d'aquesta revisió? Quins són els punts més febles de la nova Constitució?

- Manté encara la necessitat de la **unanimitat en àmbits com la fiscalitat**, o en altres relacionats amb el mercat interior. I pel que fa a la fiscalitat, una hipotètica reducció del sostre pressupostari **podria generar greus problemes de fons en un ampli ventall de polítiques, derivats de les necessitats de l'ampliació.**
- Requereix l'acord previ entre els Estats en matèria de **política exterior i de seguretat**, la qual cosa pot convertir-se en una font de **lentitud en la reacció de la Unió Europea**, la qual **podria ser fonamental agilitzar.**
- Estableix un **funcionament de les institucions** que pot ser necessari modificar **davant una possible entrada de Turquia a la Unió**, per millorar l'eficàcia i la governabilitat de la Unió Europea.
- ...

I finalment, **¿quin seria el futur de la Unió Europea si aquesta Constitució no fos ratificada per tots els Estats membres i no pogués entrar en vigor?** Possiblement, la Unió tendiria a convertir-se en un **gran mercat desregularitzat** que **poc es preocuparia per satisfer els objectius socials i per construir una veritable ciutadania europea.** Es convertiria en un **espai de negociacions dels Estats i perdria la dimensió ciutadana** que s'ha aconseguit. De manera que la Unió Europea **no podria afrontar amb garanties la governança pacífica de la globalització ni seria un actor potent al món capaç de fer sentir la seva veu** en el foment de la democràcia ni el respecte dels Drets Humans. Estaria abocada a la **paràlisi institucional que ja aniria bé a aquells sectors més reticents a la cessió de sobirania** tant cap a dalt com cap a baix. D'altra banda, **les polítiques de cohesió tant social com territorial perdrien importància** i es destinaria a la Unió Europea un **sostre pressupostari mínim.** Pel que fa a les **regions** com Catalunya, aquestes **podrien perdre l'oportunitat que representa la Unió per assolir el seu reconeixement, o la defensa i protecció de la diversitat, i per considerarles en la presa de decisions sobre qüestions que afecten les seves competències.**